

ІНТЕРПРЕТАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Сформованість інтерпретаційних процесів у досвіді дорослої особистості постає вкрай актуальною в сучасних кризових умовах. Володіння інтерпретативними технологіями є одним з перспективних напрямків інтелектуального розвитку представників інформаційного суспільства, особливо в умовах інформаційної війни.

В контексті психолого-герменевтичного підходу ця проблема є одним з основних напрямків досліджень [2], при цьому відстежується апеляція до досвіду і автонаративу інтерпретатора, підключення його досвіду до процесу інтерпретації і вплив процесу інтерпретації на досвід.

Рівень сформованості інтерпретаційних процесів у дорослих респондентів досліджувався нами в експерименті, що полягав в проведенні онлайн-опитування за певними стандартизованими процедурами, відкоректованими і модифікованими для цілей дослідження, з подальшим аналізом для встановлення кореляцій рівня інтерпретаційних вмій респондентів з деякими їхніми іншими психологічними характеристиками [1; 2; 3]. Респонденту пропонувалося заповнити кілька втілених у гугл-форми опитувальників, підібраних для визначення рівня і конфігурації розвитку у них провідних метакогніцій (розробки М. Л. Смульсон та С. Ю. Рудницької), а також виконати завдання з експериментальними текстами, що мало за мету екстеріоризувати інтерпретаційний «профіль» кожного респондента (розробки Н. В. Чепелевої, С. Ю. Рудницької та О. В. Зазимко). До опитування було залучено близько 100 дорослих різного віку без обмежень за освітнім рівнем чи фахом.

Узагальнення результатів співставлення показників опитування і виявлених рівнів володіння інтерпретаційними технологіями у респондентів показало, що такі складові інтелектуальної ініціації і стратегічності, як ґрунтовність і самостійність вибору, а також задоволення вибором, корелюють з високими рівнями розвиненості інтерпретативних компетентностей особистості. Матеріали експерименту свідчать, що обов'язковою складовою інтерпретативних компетентностей дорослої людини можна вважати розвиток механізмів оцінки результатів. Виявлено, що чим вищий рівень сформованості інтерпретативних механізмів у дорослої людини, тим більше у неї продуктивної рефлексії (системної) і менше проявів непродуктивної (інтроспекції і квазірефлексії). Високий рівень показників діалогічності, самоцінності та конструктивності міжособистісних відносин свідчить про розвиненість децентрації у всіх дорослих респондентів, для яких не було неприйнятним і надскладним виконати текстові завдання. Також отримано свідчення того, що процеси формування інтерпретаційних здатностей особистості, її готовності до смислоутворення і переструктурування своєї смислової сфери безпосередньо пов'язані з різними складовими готовності особи до саморозвитку. Кореляція між такими метакогніціями, як інтелектуальна ініціація, стратегічність і

готовність до саморозвитку як складовими «авторства» власного життя, з одного боку, і розвинутими інтерпретаційними навиками і компетентностями, з другого, реалізують єдність розуміння дорослою особою того, куди рухатися, конструюючи себе і своє життя, з наявністю психологічних якостей для того, щоб це зробити можливим.

В той же час високий рівень сформованості інтерпретативних процесів у достатньо значимому числі випадків корелював з низькими показниками рівней саморегуляції, зокрема самостійності, планування, програмування, моделювання, гнучкості, а також загального рівня саморегуляції. Схоже, що інші фактори грають вирішальну роль у забезпеченні високого інтерпретативного рівня таких респондентів. Якщо використовувати для визначення рівня інтерпретації тексти автонаративного плану, результати по цих показниках можуть бути іншими.

Результати дослідження дають підстави для введення поняття «інтерпретативної компетентності» як сукупності компетентностей, що забезпечують інтерпретативний потенціал особи. Завдання такого роду, в першу чергу, супроводжують професійну діяльність в царині соціономічних професій або дисциплін, пов'язаних з взаємодією зі знаками та інформацією; проте в «широкому» герменевтичному розумінні слова, як «текст», який треба вміти «прочитати» (розпізнати, ідентифікувати, проаналізувати), можуть розглядатися і об'єкти, що з ними мають справу і ніби то далекі від «знакових» дисциплін професії. Складові інтерпретативної компетентності – це, безумовно, рефлексійна і наративна компетентності, розвинені метакогніції, а також певний рівень розвитку семіотичного досвіду особистості. Інтерпретативна компетентність особистості може розглядатися як набута якість, яка забезпечує повноцінне професійне функціонування особистості і полегшує її шлях до самореалізації.

Список літератури

1. **Зарецька О. О.** Методичні питання визначення рівнів сформованості інтерпретаційних процесів особистості : *Актуальні проблеми психології* : Зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. 2. *Психологічна герменевтика*. Київ, 2021. Вип. 13. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 89–103.
2. **Чепелева Н. В.** Інтерпретація как механизм конструирования опыта личности. *Актуальні проблеми психології* : К. : 2020. Вип. 12. Зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. 2. *Психологічна герменевтика*. **Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка**. С. 4–18.
3. **Чепелева Н. В., Рудницька С. Ю., Гуцол К. В.** Діагностичний інструментарій визначення наративної компетентності особистості. *Технології розвитку інтелекту*. Т. 5. № 1 (29). 2021. URL: https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/546 (дата звернення : 06.06.2021).